

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-08

Milieuraad

Nr. 317

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTE-
LIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 november 2009

Op 21 oktober jl. is de Milieuraad bijeengekomen. Hierover bent u eerder geïnformeerd door middel van mijn brief van 2 oktober (Kamerstuk 21 501-08, nr. 316) en tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer op 14 oktober. Hierbij biedt ik u, mede namens de heer Timmermans, staatssecretaris voor Europese Zaken, mijn verslag van deze vergadering aan.

Tijdens de Milieuraad zijn Raadsconclusies aangenomen ten aanzien van de EU positie in de klimaatop die eind dit jaar in Kopenhagen wordt gehouden. Het Voorzitterschap overweegt op 23 november een extra vergadering te organiseren om de laatste voorbereidingen te treffen. Zodra hier meer informatie over beschikbaar komt zal ik uw Kamer nader informeren.

Tijdens de Milieuraad zijn tevens conclusies aangenomen ten aanzien van de transitie naar een eco-efficiënte economie en ten aanzien van de sloop van schepen. Verder is de reikwijdte van de WEEE- en RoHS-richtlijnen besproken, en heb ik onder diversen punten aandacht gevraagd voor de problematiek van plastic afval in de wereldzeeën (plastic soep). In het verslag treft u op al deze punten een nadere toelichting aan.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer

Verslag Milieuraad 21 oktober 2009

Samenvatting

Het belangrijkste punt op de Milieuraad agenda was de voorbereiding van de EU-positie in de klimaatonderhandelingen in Kopenhagen eind dit jaar. De politieke wil voor een Kopenhagenakkoord is mondiaal aanwezig. De EU kan als aanjager en bruggenbouwer een belangrijke rol spelen in de eindsprint van de onderhandelingen. In de conclusies komen dan ook alle kernonderwerpen aan bod, zijnde de gedeelde visie, mitigatie, adaptatie, technologie en ook juridische vraagstukken. De discussie in de Milieuraad spitste zich toe op de bepaling van een lange termijn doel en de reductiedoelen voor de luchtvaart en zeescheepvaart. De Raad is overeengekomen dat de EU zich committeert aan een reductiedoelstelling voor 2050 van tussen 80–95% t.o.v. 1990 en zet in op een reductiedoelstelling voor de scheep- en luchtvaart van 20% respectievelijk 10% t.o.v. 2005, te behalen in 2020. Verder is gesproken over het overschot aan rechten uit de huidige Kyoto-periode. De Midden-Europese landen, die rechten over hebben uit de Kyoto periode en deze willen behouden, troffen andere Lidstaten op hun weg die wezen op de negatieve gevolgen van het overschot in een nieuw klimaatregime. Uiteindelijk slaagde het Voorzitterschap erin een tekst voor te leggen die de essentie van het AAU probleem weergeeft. In Kopenhagen zal hiervoor een oplossing moeten worden gevonden. De Raadsconclusies konden aldus worden aanvaard.

Met betrekking tot de Raadsconclusies over eco-efficiënte economie ging de discussie vooral over de rol van het fiscaal beleid en met name over een koolstofbelasting. De uiteindelijke bewoordingen van de conclusies, zoals ze zijn aangenomen, laten de afweging over de inzet van deze «market-based» instrumenten aan de Lidstaten.

De Raad nam ook conclusies aan over sloopschepen waarin de EU het belang van de onlangs gesloten Hong Kong Conventie van de IMO over sloopschepen onderstreept. De Commissie zegde een onderzoek voor 2010 toe over de samenhang van de EU-bindende wetgeving met betrekking tot transport van afval, de Hong Kong Conventie en de Bazel-conventie over export van afval.

Het beleidsdebat over de richtlijn voor afgedankt elektrisch en elektronische apparatuur (WEEE) en de richtlijn inzake gevaarlijke stoffen in elektrische en elektronische apparaten (RoHS) draaide om de reikwijdte. De meeste landen willen de reikwijdte apart regelen. Een meerderheid van de Lidstaten vindt dat de RoHS-richtlijn een breder toepassingsgebied moet krijgen. Over de reikwijdte van de WEEE-richtlijn en met name de bijstelling van de categorieën van apparaten lopen de meningen nog uiteen.

Onder de diverserpunten heb ik aandacht gevraagd voor de opeenhoping van plastic afval in de oceanen (plastic soep). Daarbij kreeg ik steun van een aantal andere lidstaten. De Commissie zegde een onderzoek toe over plastic afval waaronder plastic soep. De resultaten hiervan worden in het voorjaar van 2010 verwacht.

Klimaat

Mijn inzet in de Milieuraad was om te zorgen dat de EU een krachtige boodschap uitstraalt en leiderschap toont richting de mondiale onderhandelingen in Kopenhagen. Dat houdt onder andere in dat de EU verantwoordelijkheid neemt en samen met andere ontwikkelde landen concrete, ambitieuze doelstellingen op tafel legt.

Door de uitkomst van de bespreking van financiering van klimaatmaatregelen in de ECOFIN Raad de dag vóór de Milieuraad, was de druk groot om tot gedragen Raadsconclusies te komen. Vóór de Milieuraad zijn al enkele belangrijke hordes genomen. Wat betreft mitigatie heeft de EU haar ambitie voor een 30% emissiereductie bevestigd.

In lijn met de motie Wiegman-van Meppelen Scheppink (31 793, nr. 14) heeft Nederland zich ook hard gemaakt voor de bescherming van natuurlijk bos in de Raadsconclusies over REDD (het voorkomen van emissies door ontbossing in ontwikkelingslanden). De raadsconclusies bevestigen het doel van de EU om de bruto ontbossing in 2020 met minstens de helft teruggebracht te hebben ten opzichte van het huidige niveau. Hiermee wordt de nadruk gelegd op het beschermen van bestaand bos. Verder is duidelijk aangegeven dat REDD+ activiteiten het behoud van biodiversiteit moeten garanderen. Ook over de emissies en verwijderingen door landgebruik en bossen (LULUCF) zijn stappen genomen betreffende de accounting regels en de verschillende benaderingen die hierbij passen. Voor de koolstofmarkt is het tijdpad voor deelname van ontwikkelingslanden hieraan en de daarbij benodigde capaciteitsopbouw nader uitgewerkt.

Wat betreft technologie is de rol van low carbon growth plannen en de koolstofmarkt voor stimulering van technologie opgenomen in de tekst, net als het belang van versterken van IPR (Intellectual Property Rights) voor het stimuleren van innovatie en betere betrokkenheid van de private sector. Het belang van financiering van demonstratieprojecten zoals voor CCS en de rol van partnerschappen wordt ook erkend.

Tijdens de Milieuraad lagen nog drie discussiepunten rondom het kernonderwerp reductiedoelen op tafel:

- De lange termijn doelstelling voor EU-landen;
- Reductiedoelen voor de scheep- en luchtvaartsectoren;
- Hoe om te gaan met overgebleven emissierechten onder het Kyoto-protocol.

Uiteindelijk is, conform mijn inzet, overeenstemming bereikt dat de EU zich committeert aan een reductiedoelstelling voor 2050 van tussen 80–95% t.o.v. 1990. Verder zijn reductiedoelen voor de mondiale scheep- en luchtvaart in de Raadsconclusies opgenomen. De EU zet in op een reductiedoelstelling voor de scheepvaart van 20% t.o.v. 2005, en voor de luchtvaart 10% t.o.v. 2005. Beide reductiedoelstellingen zouden in 2020 moeten zijn bereikt. Vooral onder lidstaten met een aanzienlijk sectoraal belang was veel weerstand tegen deze harde doelen voor de scheep- en luchtvaart, en ik ben dan ook tevreden dat de Raad erin is geslaagd overeenstemming te bereiken over deze doelen.

Het meest prangende discussiepunt tijdens de Raad werd gevormd door de overgebleven emissierechten uit het Kyoto tijdperk. Vooral die lidstaten die recent een economische hervorming door hebben gemaakt naar een markteconomie hebben aanzienlijke overgebleven rechten die ze willen meenemen naar een volgende periode onder een Kopenhagen akkoord. Tegelijk is het noodzakelijk het probleem van overgebleven rechten op mondiaal niveau aan te pakken, vanwege de aanzienlijke uitstoot ruimte waar deze voor staan. De Raad heeft afgesproken verder te zoeken naar een oplossing, rekening houdend met de posities van derde partijen.

Het Voorzitterschap overweegt een extra vergadering van milieuministers in te lassen om de EU positie naar Kopenhagen toe verder voor te bereiden. Deze bijeenkomst is voorzien op 23 november a.s.

Eco-efficiënte economie

Het Zweeds voorzitterschap heeft de transitie naar een eco-efficiënte economie hoog op de agenda gezet. Ik ben groot voorstander van een dergelijke transitie, omdat dit een manier is om alle drie de actuele crises, economisch, financieel en klimaat, te lijf te gaan.

Tijdens de Milieuraad zijn Raadsconclusies aangenomen die aanzetten tot een aantal concrete acties om een dergelijke transitie op gang te brengen, zoals onder andere duurzaam inkopen en beprijzen van ecosysteem-diensten. In mijn interventie heb ik nogmaals het belang van deze acties benadrukt, alsmede de koppeling met de Lissabon strategie, de Europese Duurzaamheidsstrategie en de mondiale Convention on Biological Diversity.

Grootste discussiepunt tussen de lidstaten was de rol van fiscale instrumenten bij het bevorderen van eco-efficiëntie. Terwijl het nut van deze instrumenten niet ter discussie stond waren meerdere lidstaten huiverig voor sturing vanuit de Europese Commissie op dit punt. Uiteindelijk is een compromis bereikt waaruit het belang van deze instrumenten duidelijk blijkt maar waarmee geen twijfel kan bestaan over de bevoegdheidsverdeling tussen lidstaten en de Europese Commissie waar het gaat om nationale belastingstelsels.

EU strategie voor sloopschepen

Over de sloop van schepen is op mondiaal niveau binnen IMO verband een verdrag gesloten, de Hong Kong Conventie. Ik heb mij ingezet voor een vervroegde implementatie van dit verdrag binnen de EU. De Raadsconclusies die tijdens de Milieuraad zijn aangenomen benadrukken de wenselijkheid van een tijdige implementatie van het verdrag. Vanwege zwaar verzet van een aantal lidstaten met aanzienlijke sectorale belangen lag een meer dwingende formulering niet binnen bereik. De Europese Commissie heeft toegezegd onderzoek uit te voeren naar de samenhang van het EU beleid, de Basel Conventie (mondiaal afvalbeleid) en de Hong Kong Conventie.

WEEE/RoHS

De WEEE-richtlijn en de RoHS-richtlijn gaan beide over elektrisch en elektronisch apparatuur, waarbij de WEEE-richtlijn regels stelt ten aanzien van de verwerking hiervan en de RoHS-richtlijn handelt over het gebruik van gevaarlijke stoffen in de apparaten. De richtlijnen ondergaan nu een herschikking. Tijdens de Milieuraad is de reikwijdte van beide richtlijnen besproken.

In de huidige regelgeving is de reikwijdte van de RoHS-richtlijn gekoppeld aan die van de WEEE-richtlijn, dat wil zeggen de WEEE-richtlijn beschrijft welke apparaten onder beide richtlijnen vallen. De WEEE-richtlijn doet dit door middel van een minimum lijst – apparaten die in ieder geval onder de werkingssfeer van beide richtlijnen moeten vallen. Lidstaten kunnen ook voor andere apparaten eisen t.a.v. de verwerking stellen, want de WEEE-richtlijn heeft artikel 175 van het EG-Verdrag (milieuartikel) als grondslag. Voor wat betreft de RoHS-richtlijn kan dit niet – doordat de RoHS-richtlijn berust op artikel 95 van het EG-Verdrag (vrije markt) vallen alleen die apparaten die in de WEEE-richtlijn worden genoemd onder de werking van de RoHS-richtlijn.

De Europese Commissie heeft voorgesteld de werking van beide richtlijnen onder de RoHS-richtlijn te scharen, maar dit heeft in de behandeling

van het voorstel op aanzienlijke weerstand gestuit bij de lidstaten. Het Voorzitterschap zoekt nu naar een oplossing die op meer steun kan rekenen, en de Europese Commissie stelt zich hierbij constructief op.

Tijdens het beleidsdebat bleek dat een meerderheid van de lidstaten de voorkeur geeft aan het apart definiëren van de reikwijdte in beide richtlijnen. Dit is ook mijn voorkeur, omdat het beter recht doet aan de verschillende doelen en verschillende rechtsgrondslagen van de twee richtlijnen. Uitbreiding van de reikwijdte van de RoHS-richtlijn overeenkomstig de Nederlandse positie, zodat deze alle apparaten bevat tenzij expliciet uitgezonderd, kon ook rekenen op brede steun. Over de beste manier om de reikwijdte van de WEEE-richtlijn te beschrijven zijn de meningen nog verdeeld. Hierbij hecht ik belang aan versimpeling van de huidige structuur.

Diversen

De volgende diversepunten zijn aan de orde gekomen:

High level meeting «Visions for Biological Diversity Beyond 2010 – People, Ecosystem Services and the Climate Crisis», Strömstad, Zweden, 7–9 september 2009.

De Voorzitter gaf een terugkoppeling van deze vergadering op hoog niveau. De deelnemers van de high level meeting concludeerden dat investeren in biodiversiteit loont, en benadrukte de gevolgen als we niet ingrijpen om verlies van biodiversiteit staande te houden. Hierover worden Raadsconclusies voorbereid voor de Milieuraad op 22 december a.s.

Bosbescherming, behoud van biodiversiteit en bestrijding van bosbranden

Spanje heeft onder dit punt aandacht gevraagd voor de bestrijding van bosbranden, mede in het kader van het groenboek klimaatadaptatie. Diverse andere lidstaten, vooral uit midden en zuid Europa, steunde deze oproep. De Europese Commissie gaf aan lidstaten op dit front te willen helpen, bijvoorbeeld bij de coördinatie van de bestrijding. Verder zal de Europese Commissie gaan werken aan een witboek waarin aandacht zal worden besteed aan dit onderwerp.

«Plastic soep»: het probleem van plastic afval in de oceanen

Dit punt heb ik geagendeerd om aandacht te vragen voor deze problematiek, en ik heb daarbij de boodschap onderstreept door het boek «Plastic Soep» van Jesse Goossens aan mijn collega's uit te delen. Ik heb de Europese Commissie gevraagd een rol te spelen in het zoeken naar mogelijke oplossingen, en heb de andere lidstaten uitgenodigd om hierover mee te denken. Hierbij kreeg ik steun van een aantal lidstaten en de Europese Commissie. De Europese Commissie zal in het voorjaar van 2010 de resultaten van een onderzoek uitbrengen waarbij onder andere wordt ingegaan op het probleem van «Plastic soep». Voorts verwacht de Commissie dat de regionale zeeconventies (OSPAR enz.) zich het beste zullen lenen voor de aanpak van «Plastic soep», waarbij mogelijk ook acties kunnen worden ondergebracht in de EU Richtlijn mariene strategie.

Combinatie-effecten van chemische stoffen – kinderen blootgesteld aan diverse hormoonontregelende stoffen

Denemarken vestigde de aandacht op een recente Deense studie waaruit

blijkt dat de effecten van blootstelling aan chemicaliën, met name bij peuters, wordt onderschat omdat de chemicaliën individueel worden beoordeeld. In de realiteit is er sprake van een cocktail aan stoffen, waarbij het geheel aan consequenties meer kan zijn dan een som van de effecten van individuele stoffen. Denemarken heeft dit punt gekoppeld aan de bespreking van de RoHS-richtlijn. De Europese Commissie gaf aan eind dit jaar een studie over dit onderwerp uit te zullen brengen, en het Voorzitterschap zal in de december Milieuraad Raadsconclusies voorleggen.

IEG (International Environmental Governance) vergadering, Rome, 26–29 oktober 2009

De Italiaanse milieuminister vestigde de aandacht op de tweede vergadering van de IEG. Hierbij wordt ingezet op een hervorming van het UNEP milieubestuur. De Europese Commissie heeft het belang van deze hervorming benadrukt.

Green Economy Ambassadors Forum, Praag, 6–7 oktober 2009

Tijdens deze vergadering is een aantal vooraanstaande experts van binnen- en buiten de EU met vertegenwoordigers van regeringen en belangengroepen in discussie gegaan over vergroening van de economie. Mijn Tsjechische collega gaf een terugkoppeling van deze vergadering en riep toekomstige voorzitterschappen op hier een vervolg aan te geven. Inkomend Voorzitterschap Spanje gaf aan hier gehoor aan te zullen geven. Tsjechië koppelde dit punt aan de behandeling van Raadsconclusies over eco-efficiëntie.

Certificering van ingevoerde biobrandstoffen

Tot slot vroeg Frankrijk aandacht voor duurzaamheidseisen bij de invoer van biobrandstoffen. Frankrijk verlangt een vrijwillig certificatiesysteem hiervoor en ziet graag dat lidstaten met veel ervaring met biobrandstoffen betrokken worden bij de vormgeving van deze certificering. De Europese Commissie heeft aangegeven dat betrokkenheid van lidstaten volgt uit de comitologie procedure die onder de Richtlijn hernieuwbare energie is afgesproken.